

TRYGG PÅ JOBBET

Ett nyhetsbrev från AFA Försäkring. Nummer 2 2012

Ett lyft för lastaren

Forskningsfinansiering från AFA Försäkring
gör det lättare att jobba längre

afa
FÖRSÄKRING

● TILLBAKA BAKOM RATTEN HOS NOBINA ● GILLA JOBBET I OKTOBER ● BEGRIPLIG FÖRSÄKRINGSUTBILDNING? – JA, DET GÅR!

”Gilla jobbet – i dag och i framtiden”

VÄLKOMMEN TILL DET ANDRA numret av ”Trygg på jobbet” med nyheter om de kollektivavtalade försäkringarna, våra e-tjänster och annan utveckling på arbetslivsområdet. I detta nummer tittar vi till exempel närmare på transportbranschen.

Vår ambition för 2012 är att hälften av alla ärenden som anmäls till oss ska komma in via vår e-tjänst Kundwebben. När halva året har gått kan vi

”Tillsammans bjuder vi in till ett arbetslivets eldorado för arbetsmiljöintressade.

konstatera att drygt en tredjedel av alla anmälningar kommer där, vilket gör det enklare och snabbare för både arbetsgivare och

försäkrade. På senare tid har även föräldrar och statligt anställda kunnat använda tjänsten, vilket gör att vi stadigt närmar oss vårt mål.

”GILLA JOBBET”, arbetslivsmässan i Älvsjö den 24–25 oktober, är höstens stora händelse. AFA Försäkring, Prevent och arbetsmarknadens parter bjuder tillsammans in till ett arbetslivets eldorado, med mängder av seminarier och aktiviteter.

Har du inte anmält dig än så gör det nu på www.gillajobbet.se!

Varje år avsätter AFA Försäkring 150 miljoner kronor till olika forskningsprojekt som ska hjälpa till att förbättra arbetsmiljö och hälsa och långsiktigt hjälpa till att minska behovet av försäkringarna. I det här numret av ”Trygg på jobbet” kan du läsa om ett par av alla forskningsprojekt som AFA Försäkring finansierar. Vi vill bidra till att alla som gillar sitt jobb i dag ska göra det även i morgon.

JOHAN LJUNGQVIST
KOMMUNIKATIONS-DIREKTÖR
AFA FÖRSÄKRING

Gilla Jobbet – arbetslivets mötesplats 4

Säkerhetsarbete – en het fråga 5

TEMA: TRANSPORTER

Busschaufförens nya chans 6

Ett bra lyft för lastare 12

Utbildning kräver tydlighet 16

afa
FÖRSÄKRING

Trygghet på jobbet för fyra miljoner människor

POSTADRESS AFA Försäkring 106 27 Stockholm
BESÖKSADRESS Klara Södra Kyrkogata 18
KUNDCENTER 0771-88 00 99 VX 08-696 40 00
INTERNET www.afaforsakring.se

TRYGG PÅ JOBBET utkommer 4 gånger per år.

KONTAKT: tryggpajobbet@afaforsakring.se

ANSVARIG UTGIVARE: Johan Ljungqvist

REDAKTÖRER: Benny Nyberg, AFA Försäkring, Ellen Karlberg,
Redaktörerna, www.redaktorerna.se UPPLAGA: 13 000

TRYCK: Kaigan

AKTUELLT

Nyheter om trygghetslösningar, försäkringar och arbetsmarknad.

FOTO: BILDRÄKIVET

TILLSKOTT. Föräldralediga med kompletterande försäkringsskydd kan anmäla sina ärenden på kundwebben. Drygt 800 anmälningar gjordes i juni månad, en fördubbling jämfört med samma månad i fjol.

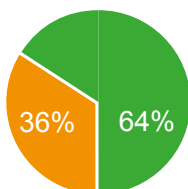
Nu når fler kundwebben

Mer än en tredjedel av de ärenden som anmäls till AFA Försäkring hanteras i dag digitalt. Det är bra för alla parter.

DEN 23 MAJ lanserade AFA Försäkring den senaste versionen av sin kundwebb. Där kan de flesta ärenden som ger rätt till ersättning enligt de kollektivavtalade arbetsmarknadsförsäkringarna hanteras. Den kostnadsfria tjänsten gör det enkelt både för medarbetare och för arbetsgivare att hantera ärenden. På senare tid har systemet blivit tillgängligt även för statligt anställda. Även föräldralediga, som får sin pensionspremie betald via Försäkring vid föräldraledighet kan nu anmäla sig via e-tjänsten.

– För allt fler kunder blir det enklare

**ANMÄL
ÄRENDE
PÅ WEBBEN!**
36% gör det redan

Andel ärenden på AFA Försäkring.

att se och följa sitt ärende på sina sidor, säger Mikael Jakobsson, kundansvarig AFA Försäkrings kundwebb.

Med allt snabbare och enklare rutiner får arbetsgivarna god överblick över antalet anmälningar, vilket indirekt kan underlätta ett förebyggande hälsoarbete.

Med fyra miljoner försäkrade på arbetsmarknaden finns alla sektorer representerade. Nästan 2 000 arbetsgivare, från olika sektorer, är i dag anslutna, och hittills i år har 40 000 anmälningar gjorts via webben. 36 procent av alla ärenden som kommer in till AFA Försäkring hanteras i dag på webben.

HAR DU FRÅGOR om kundwebben kan du kontakta AFA Försäkrings kundcenter på 08-696 49 49 eller skicka e-post till kundwebb@afaforsakring.se.

Informera om möjligheten till ersättning

MER ÄN FYRA MILJONER människor är i dag försäkrade hos AFA Försäkring och omfattas av minst en av försäkringarna. En kollektivavtalad lösning innebär att alla anställda omfattas på lika villkor och utan hälsoprövning.

Avtalsförsäkringarna kompletterar de lagstadgade försäkringarna och ger en extra ekonomisk trygghet vid sjukdom, arbetsskada, arbetsbrist, dödsfall och föräldraledighet.

En kollektivavtalad försäkring bestäms efter förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Arbetsgivaren tecknar försäkring och betalar premier. När många människor försäkras på lika villkor och utan hälsoprövning kan kostnaden för administration sänkas och riskerna spridas. Det leder till förmånliga försäkringsavtal med låga premier.

FÖR ANSTÄLLDA ÄR det viktigt att känna till skillnaden mellan förmåner som är kopplade till anställningsavtalet och förmåner som är kopplade till ett medlemskap i ett fackförbund.

En anställd behöver inte vara medlem i facket för att omfattas av försäkringarna. Även arbetsgivare utan kollektivavtal kan teckna försäkringar för sina anställda.

Försäkringarna innehåller en garanti-regel. Den innebär att försäkringarna gäller så fort kollektivavtalet börjat gälla.

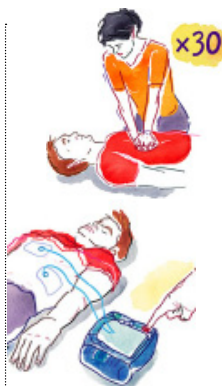
KOLLEKTIVAVTALADE FÖRSÄKRINGAR

- Sjukförsäkring – för medarbetare som är sjukskrivna
- Arbetskadeförsäkring – för medarbetare som skadar sig på eller på väg till eller från jobbet
- Försäkring vid föräldraledighet – för medarbetare med föräldra- eller graviditetspenning
- Försäkring vid dödsfall – om medarbetaren avlider
- Försäkring vid arbetsbrist – om medarbetaren blir uppsagd

Hjärtevän bäst på jobbet

VID PLÖTSLIGT hjärtstopp är varje minut avgörande. Det gäller att ringa ambulans och därefter direkt påbörja hjärt-lung-räddning och, om det finns, använda hjärtstartare.

AFA Försäkring stöttar Hjärt- och Lungfonden genom att finansiera ett treårigt projekt som gör att fler arbetsplatser kommer att kunna förses med hjärtstartare.

På våra arbetsplatser, där vi tillbringar en stor del av vår tid, finns hjärtstartare sällan.

Se upp i vinter!

VI GÅR MOT mörkare tider och det kommer att sätta sina spår i arbetsskade-statistiken. Den vanligaste orsaken till arbetsskada är fall, och risken ökar när det blir halt ute. Inomhus ramlar hantverkare från stegar, utomhus är det isfläckar som faller vårdpersonal på väg till vårdtagare. Det visar den senaste Arbetsskaderapporten från AFA Försäkring.

17,5 miljarder i retur

ARBETSGIVARNA i det privata näringslivet och kommuner och landsting kommer att få tillbaka sammanlagt 17,5 miljarder kronor från AFA Försäkring i år. Det motsvarar premier som betalades år 2007 och 2008, innan sjukförsäkringsreglerna ändrades den 1 juli 2008. Eftersom färre personer får ersättning med det nya systemet minskar AFA Försäkring sina reserver för framtida utbetalningar.

20%

av svenskarna stannar hemma när de är sjuka, enligt en europeisk undersökning. Det gör svenskarna mest benägna i Europa att ta en sjukdag. I Frankrike är endast tre procent borta från arbetsplatsen när de är sjuka.

KÄLLA: TIDNINGEN ARBETSLIV/STEPSTONE

Gilla Jobbet

Arbetslivets mötesplats

Anmäl dig på gillajobbet.se Än finns det tid att ta del av ett digert seminarieprogram och ett stort utbud av aktiviteter.

EVENTET ARRANGERAS av AFA Försäkring i samarbete med Prevent och arbetsmarknadens parter. Flera projekt som finansierats av AFA Försäkring kommer att presenteras. Ett av dem är:

● **Friska företag – friska verksamheter, 24 oktober 11.30–12.15.**

Hur skapar och bibehåller en organisation det friska hos medarbetarna. Finns det en formel som andra företag kan lära av? Erfarenheterna från projektet Hälsa och Framtid sammanfattas i den populärvetenskapliga skriften Nycklar till friska företag. Den har använts i interventionsprojektet Friska Verksamheter, som omfattar åtta kommuner i Västerbotten.

– "Friska företag – friska verksamheter" är en unik satsning i många avseenden, säger Klas Nordin, arbetsmiljökonsult och projektledare vid AFA Försäkrings avdelning för Arbetsmiljöutveckling.

Åtta kommuner i Västerbotten har vardera låtit sex medarbetare delta i ett gemensamt utvecklingsprogram. Deltagarna har varit förvaltningschefer, förstalinjechefer och verksamhetsstödare (till exempel HR/Personal).

UNDER DRYGT ETT ÅRS tid träffades deltagarna vid fyra tillfällen under tre dagar för att utvecklas inom områdena kommunikation, ledarskap, delaktighet och hälsofrämjande arbete. Deltagarna har fått ta med sig problem och utvecklingsområden från den egna verksamheten att arbeta med under utbildningsdagarna och hade också uppgifter att arbeta med på hemmaplan däremellan.

– Genom att låta flera personer från samma kommun delta, är tanken att deltagarna utifrån en gemensam referensram ska få mer kraft att bedriva utvecklingsarbete i den egna förvaltningen och kommunen. Som vi alla vet är det svårt för enskilda att förändra på egen hand, säger Klas Nordin.

Projektet håller just nu på att sammanställas och kommer att presenteras på Gilla Jobbet. Vid seminariet medverkar Eva Vingård och Magnus Svartengren, professorer i arbets- och miljömedicin, Roger Sundqvist, Liselott Nilsson, personaldirektör i Malmö kommun och Karin Eriksson, personalutvecklare i Vännäs kommun.

Pengar till fler forskningsprojekt

I JUNI BEVILJADE AFA Försäkring 38 miljoner kronor till 18 nya forskningsprojekt inom medicin, arbetsmiljö och hälsa.

Projektet handlar bland annat om längre arbetsliv, läkares arbetsvillkor på akutkliniker, gränser mellan arbets- och privatliv, etik inom vården, farliga ämnen i containrar, bättre arbetsmiljö för städare och även ungas introduktion i arbetslivet.

Allt fler företag använder IA-system för att rapportera incidenter på sina arbetsplatser. Hittills innehåller skadedatabasen 260 000 rapporterade händelser vilket är grunden för systematiskt arbetsmiljöarbete.

Säkerhetsarbete – en allt hetare fråga

Framgångsrikt arbetsmiljöarbete bygger på ett systematiskt riskarbete. Avvikelse-system för bättre arbetsmiljö, IA, är till stor hjälp. Stålbranschen ligger i framkant.

350 FÖRETAG använder IA-system för att rapportera olyckor och incidenter på sina arbetsplatser.

Hittills innehåller databasen 260 000 rapporterade incidenter vilket är en bra bas för systematiskt arbetsmiljöarbete.

När företag delar information med varandra blir beslutsunderlaget bättre. I tung industri finns det naturliga drivkrafter att arbeta medvetet med hjälp av branschens eget IA-system.

I Almedalen i somras delade SSAB:s personaldirektör Monika Gutén och huvudskyddsombudet Roger Forsberg med sig av sina erfarenheter.

– **MED 9 500** medarbetare i 45 länder är SSAB ett litet bolag i en global industri. Sedan två och ett halvt år tillbaka har vi nolltolerans mot olyckor. Varje år ska vi minska frånvaron till följd av olycksfall med 5 procent, säger Monika Gutén som påpekar att en säker arbetsplats är en attraktiv arbetsplats i branschen.

Inom 90 dagar ska ett tillbud inte bara vara rapporterat, utan även åtgärdat.

– När vi bygger upp vår kinesiska anläggning följer vi upp underleverantörernas säkerhetsarbete. Vi tittar på tillbud, riskbeteende och attityder. Vi ska bygga bort risker systematiskt, men vi får anpassa metoderna för att kommunikationen ska fungera, förklarar Monika Gutén.

– Behöver vi skriva och rita på vita tavlor så gör vi det.

ATT STÄLLA KRAV och följa upp underleverantörernas säkerhetsarbete – det finns många entreprenörer som gör farliga grovjobb på landets industrier och byggen – kräver rätt rapporteringsverktyg och metoder.

– Att bedöma riskerna vid olika arbetsmoment är centralt. 30 sekunders eftertanke kan räcka ibland. Vi ser stora skillnader mellan arbetsplatser, beroende på om den har egna skyddsombud eller inte, säger Roger Forsberg, som påpekar att machokulturen där "det hör till att mista ett finger" är på väg bort. Allt fler incidenter anmäls efter att rapporteringsrutinen förenklats och medarbetarna utbildats.

– Vi måste ha nolltolerans mot riskbeteende, och det måste vara enkelt att rapportera, säger han.

SE SEMINARIET FRÅN ALMEDALEN PÅ WEBBEN på youtube.com/afaforsakring

Monika Gutén, personaldirektör på SSAB.

Nya risker på dagens arbetsplatser

– **GIVETVIS BLIR** ett riskhanterings-system som allra bäst när de är väl förankrade i branschen, säger Lars-Gunnar Lindberg, kundansvarig för IA-system på AFA Försäkring. Han och hans kollegor utvecklar system tillsammans med branscherna och användarföretagen.

Lars-Gunnar Lindberg, kundansvarig IA-System.

Förutom att dessa system stödjer det egna riskhanteringsarbetet kan branschens företag dela på information om inträffade händelser. På så sätt behöver inte misstag upprepas. Med en transparent redovisning ökar riskmedvetenheten.

– Vissa branscher och företag, till exempel pappersindustrin och stål- och metallindustrin, har en lång tradition i riskhantering. I andra branscher har det blivit viktigare med tiden.

– **DET BLIR ALLT STARKARE** fokus på att skapa säkra, attraktiva och effektiva arbetsplatser. Vi måste hela tiden försöka svara upp mot nya krav och även mot ny teknik, säger Lars-Gunnar Lindberg, som nämner en "app" för mobila användare, exempelvis i byggindustrin och energibranschen, för att det ska bli enklare att anmäla incidenter.

– Det innebär nya utmaningar men IA-systemet ska vara ett flexibelt system för alla medarbetare och riskmiljöer. Arbete pågår med att introducera IA-system också inom handeln och kommuner.

I DAG FINNS följande system:

- MIA – stål- och metallindustrin
- PIA – pappersindustrin
- TIA – teknikföretagen
- SIA – sågverksbranschen
- WIA – träindustrin
- SKIA – skogsavverkningsbranschen
- LIA – livsmedelsindustrin
- ENIA – energibranschen
- BIA – byggnadsindustrin
- FIA – grafisk industri
- GRIA - gruvindustrin
- TRIA - transportbranschen
- KIA – kommuner

Ny teknik
kräver att gamla
beteenden inom
transportområdet
förändras.

1.

CHAUFFÖRER

Tillbaka bakom ratten

Jobbet som busschaufför är omväxlande och fritt, men har även sina baksidor med stress och obekväma arbetstider. Med tiden har branschen blivit bättre på att ta ansvar för chaufförernas och passagerarnas säkerhet. Ulf Sigurdsson kom snabbt tillbaka bakom ratten hos Nobina efter en hjärtinfarkt.

TEXT ELLEN KARLBERG FOTO NIKLAS BJÖRLING

EN SAK SOM Ulf Sigurdsson minns särskilt väl från den 23 januari tidigare i år var hur jobbigt det var att gå hundra meter från bussparkeringen till kontoret i Kallhäll.

– Jag skulle gå av mitt sena eftermiddagspass och jag var så trött och slut att jag knappt tog mig in, säger Ulf Sigurdsson, som hunnit bli 59 år och har varit yrkesförare i nära 40 år. Ulf kände att något inte

stod rätt till, att tröttheten efter den föregående veckans förkylning borde ha gett med sig.

– Jag hade konstigt ont i halsen och kände mig matt. Jag tog mig hem och gick och lade mig tidigt den kvällen. Men jag mådde verkligen inte bra. Vid halv två ringde jag Sjukvårdsupplysningen, som skickade en ambulans direkt, säger Ulf Sigurdsson.

Det var tur det. Det visade sig att han hade två förträngningar i hjärtats kranskärl. Hjärtinfarkten var ett faktum och läkarna beslutade sig för att göra en så kallad ballongsprängning. Det innebar en vecka på sjukhuset och en sjukskrivning på heltid till den 1 april.

PÅ FRÅGAN om hur arbetsgivaren hanterade situationen tvekar Ulf.

Laddat för avfärd. Tvättade och tankade bussar väntar på sina förare.

FALLET ULF SIGURDSSON

Den 23 januari drabbades busschauffören Ulf Sigurdsson av en hjärtinfarkt, vilket innebar sjukhusvistelse och en lång sjukskrivning.

Han fick ersättning från sjukförsäkringen AGS

fram tills dess att han kom tillbaka till jobbet den 1 april.

– Jag återhämtade mig enligt planerna och hade kontakt med arbetsplatsen vid flera tillfällen, säger han.

Anmälan till

AFA Försäkring gjorde han via webben.

– Jag kände till att jag skulle göra anmälan själv, eftersom jag gjort den tidigare på blankett. Nu gick jag in på webben, vilket var enkelt och smidigt.

– Ska jag vara lojal eller ärlig? undrar han.

Ärlig, först och främst!

– Jomen, de skötte sig bra, fortsätter han. De hörde av sig vid flera tillfällen. Men både Försäkringskassan och läkaren tyckte att jag skulle jobba halvtid fram till juli. Så blev det inte riktigt.

– Jag och mina arbetskompisar jobbar på ett rullande femveckors-

schema. Ibland förvånas vi av hur svårt det är att styra om i schemat, skaka fram ersättare och skapa specialtjänster, säger Ulf Sigurdsson, som snart satte sig bakom ratten, nästan som om inget hade hänt.

– Det blev full tid direkt, helt enkelt, förklarar han.

Till saken hör att busschaufförernas arbetsdagar är långa.

Ramtiden för ett arbetspass är >>>

>>> ofta 12 timmar fördelat på två pass med en lång paus emellan.
– Vi får köra fem timmar som längst inom persontrafiken innan vi tar matrast. Sätter jag mig däremot i en långtradare och kör gods, då får jag köra kortare tid och vila längre. Men det är klart, vi kör ju bara människor, säger Ulf Sigurdsson med viss sarkasm.

SCHEMAT OCH SNÄVA tidtabeller oroar chaufförerna mer än halka, hetsig trafik eller bråkiga passagerare.

– Det är väldigt stressande att ha samma ankomst- och avgångstid på en ändhållplats. Blir du försenad är det svårt att köra i kapp. Och i praktiken struntar vi i våra avtalade kisspauser som vi ska ha efter

” *När jag började i yrket för 40 år sedan fanns det gubbar som tog sig en hutt för att våga sig ut i trafiken.*

som längst två och en halv timmes körning, säger Ulf Sigurdsson, som tycker att sekundjakten ibland för-tar lite av nöjet med att köra buss.

Om planeringssystemet inte är flexibelt kan det vara frestande att lösa saker på egen hand, att bryta mot reglerna och olovandes byta pass med en arbetskamrat.

– Vi som har jobbat här länge kan

ju varandras scheman och gör vad vi kan för att byta körningar med varandra, säger han.

– Det är viktigt att följa reglerna. Körkortet ryker för den som inte följer arbetstidsreglerna, och tänk om det händer en olycka eller om du blir vittne till ett brott?

– Vi pratar ofta om riskerna och attityderna här på jobbet, säger han.

Under Ulf Sigurdssons tid som busschaufför har yrket förändrats. Säkerhetstänkandet har ökat. Det innebär bland annat att den manuella biljettkassan är borta och att övervakningskameror finns installerade ombord. För en yrkeschaufför vore det döden att bli av med körkortet. Därför trampar inte Ulf på gasen, inte ens på vägen till barndomshemmet i Norrlands inland.

– **NÄR JAG BÖRJADE I** yrket för 40 år sedan fanns det gubbar som tog sig en hutt för att våga sig ut i trafiken. Det var förstås vansinnigt, så det är mycket som har blivit bättre med tiden. Alkolås är en bra uppfinning som uppskattas av seriösa yrkesförare. Det var väl lite knorr i början, men det handlar bara om rutiner, att alla vet hur grejorna fungerar, säger Ulf Sigurdsson.

– Men allt har inte blivit bättre. Fusket med sms-biljetter har

Ramtiden på ett arbetspass är inte sällan tolv timmar.

Blåser säkert. Alkolås i varje buss är standard i dag.

SÅ SER NOBINAS RUTINER UT

Efter 14 dagars sjukskrivning uppmanas medarbetaren att anmäla sin sjukskrivning.

1. Logga in på www.afafor-sakring.se.
2. Tryck på "anmäl sjukskrivning".
3. Tryck på "anmäl sjukskrivning med eller utan e-legitimation.
4. Välj ditt företag.
5. Följ instruktionerna.

Observera att du måste spara alla läkarintyg då AFA Försäkring kräver detta för ersättning. AFA Försäkring kommer att ta kontakt med lönekontoret för att få kompletterande uppgifter. Samma tillvägagångssätt för rapportering gäller vid arbets-skada.

>>> brett ut sig. En annan, lite tråkig utveckling i det moderna samhället är att bussen inte längre är en naturlig mötesplats.

– **NU SITTER FOLK** och stirrar i sina telefoner eller läsplattor och glömer till och med att plinga när de ska av eller visa att de ska med bussen. Och så blir de arga när vi inte stannar, men vi kan ju inte läsa tankar, säger Ulf Sigurdsson, som tycker att folk kan ta ett steg fram om de vill med eller omvänt vända sig bort eller vinka förbi om de inte ska med.

Så startar han bussen och kör i väg. Hans tur har bara börjat. ●

AFA FÖRSÄKRING

– Bussföretaget Nobina är ett föredöme när det gäller snabb administration av våra försäkringar. I deras administrativa rutiner vid sjuk-anmälan ingår att bekräfta medarbetarens anställning, vilket är en förutsättning för att vi ska börja handlägga ett ärende när den

enskilde medarbetaren anmäler sin sjukdom eller skada till oss. I många företag kan det dröja upp till 30 dagar, vilket innebär att medarbetaren får vänta på den ersättning som han eller hon har rätt till, säger Mikael Jakobsson, kundansvarig AFA Försäkrings kundwebb.

Gröna siffror är bra siffror. Målet är att minimera antalet tillbud och olyckor.

Matti Aveson, gruppchef i Kallhäll.

ARBETSLEDAREN:

”INGEN VILL SE SYSTEMET BLINKA RÖTT”

För att få en snabb, säker och effektiv hantering av skador och sjukfall går det att bygga in hjälpmedel i ett företags rapporteringssystem. Hos bussföretaget Nobina är det svårt för driftledare att missa att följa upp skade- och sjukdomsfall.

TEXT ELLEN KARLBERG

– **VID SJUKDOM** ringer vi dag 1, dag 3 och dag 13. I dag ska jag ringa tre personer, och om jag inte är här så kan jag slussa över den uppgiften till någon av mina tre kollegor här på depån, säger Matti Aveson, gruppchef för trafikplaneringen i Kallhäll, och pekar längst ner i hörnet på sin datorskärm där en lista med namn rullar förbi.

– Det är en del av den dagliga rutinen. Den fungerar bra. På det här sättet är vi säkra på att ingen sjuk medarbetare glöms bort, säger han.

När det gäller hanteringen av sjukfall och skador finns det en tydlig och strikt rutin. Driftledaren eller gruppchefen ska ringa dag 1,

dag 3 och 13 för att se hur det står till med medarbetaren och stötta för att han eller hon ska kunna komma tillbaka till jobbet eller få hjälp att ta sig vidare den dag det inte går att köra buss längre.

ARBETSUPPGIFTER har olika prioriteringsgrad.

– Men nu har vi tack och lov haft 33 skadefria dagar, vilket innebär dagar utan olyckor eller andra incidenter, säger han. Men det är sommar och då halkar varken bussar eller förare. Halka är den vanligaste orsaken till olycksfall i bussbranschen. Det händer också att chaufförer utsätts för hot och våld.

– Då är det viktigt med en snabb insats och uppföljning, säger Matti Aveson.

– **I DE FALL DET ÄR** aktuellt att ta kontakt med AFA Försäkring bekräftar vi anställningen direkt och informerar medarbetaren om att han ska göra en anmälan på webben. Det går fort och smidigt, säger han. Information om företagets rutiner hänger dessutom uppe på informationstavlor på depån.

Ett centralt stöd och det administrativa systemet OMS, som använts de senaste sex åren, är en förutsättning för driften. Nobina har cirka 7 000 anställda och konkur-

” Med en strikt daglig rutin är vi säkra på att ingen sjuk medarbetare glöms bort.

rerar med Keolis, Veolia och Arriva på bussmarknaden. Stora beställare är SL, Västtrafik och Swebus. I Stockholm är verksamheten indelad i trafikområdena Kallhäll, Bromma, Tyresö och Södertälje.

– **INOM VARJE** trafikområde finns en trafikchef samt gruppchefer alternativt driftledare med personalansvar. De har ansvar för att alla medarbetar- och utvecklingssamtal görs, att medarbetarna får återkoppling. Medåkning hör också till arbetsuppgifterna, säger Tarja Kanervisto, ansvarig för arbetssätt

Tarja Kanervisto, som utvecklar metoder för personalplanering hos Nobina Sverige.

och metoder för personalplanering i Nobina Sverige.

Olika trafikområden jobbar på olika sätt, utifrån trafikområdets behov. Mixen mellan anställningsformer varierar.

– Men det är vanligt att varje chef har mellan 70 och 80 medarbetare, såväl tillsvidareanställda som visstidsanställda och timanställda, på sin lönelista, säger Tarja Kanervisto.

80 på lönelistan är i mesta laget. Målet är 50–60 personer för att chefen ska hinna med och ha förutsättningar att göra jobbet bra, säger

Tarja Kanervisto, som påpekar att alla formella medarbetarsamtal ju även ska dokumenteras och återrapporteras till central nivå.

DÄRUTÖVER SKA VARJE medarbetare ha rätt anställningsform vid rätt tillfälle. Det kallas konvertering när en chaufför som kommit upp i det antal timmar som enligt bussavtalet kräver att chauffören ska få erbjudande om fast anställning.

– Men många tackar nej. Många vill vara timanställda för att det är ett extraknäck med flexibilitet. Och många vill köra mycket och länge.

– Vi ordnar årligen trafikmedicinsk undersökning för våra förare som är äldre än 65.

– Själv tänker jag gå tillbaka och köra buss när jag blir äldre och får möjlighet. Jag älskar att köra, precis som många andra i det här företaget! ●

**Ny teknik
kräver att gamla
beteenden inom
transportområdet
förändras.**

2.

LASTARE

Ett plan kommer lastat

En flygresenär kan tycka att det är jobbigt att lyfta en 20 kilo tung resväska från ett bagageband. En flygplanslastare kan lyfta 15 ton under ett arbetspass. Det är skadligt i längden. Forskningen kan ge svar på vilka hjälpmedel som underlättar jobbet och gör arbetsplatsen säker.

TEXT CHRISTINA LINDEROTH-OLSON FOTO NIKLAS BJÖRLING

DET GÄLLER ATT VARA med hela tiden, både vid bagagesorteringen och vid lastningen ute vid flygplanen på rampen. Särskilt när planen är stora och många fordon är i rörelse runt omkring ökar riskerna. När en transportör kör fram för att lasta in containers blir det en död vinkel för lastaren och då finns risken att bli påkörd.

Nicklas Sjöstrand, 40 år, jobbar med sortering, men stöttar vid behov även lastarna som lossar och lastar bagage.

Som utbildad uppstartsledare pratar han med flygkaptenen inför avgång medan planet kör ut från

Ett lyft för väsklyftare. Skyddsombudet Nicklas Sjöstrand på serviceföretaget Nordic Aero är positiv till forskningsprojektet "Skadefria cargo- och flygplanslastare" som finansierats av AFA Försäkring.

” *Handleder, armbågar och axlar tar mest stryk vid sorteringen. Vissa terminaler har hjälpmedel men på andra lyfter vi för hand.*

FORSKNINGSPROJEKTET

Forskningsprojektet Skadefria cargo-flygplanslastare finansierades genom ett anslag på drygt 2,8 miljoner kronor från AFA Försäkring.

Det tvååriga projektet läm-

nade sin slutrapport sommaren 2012.

Projektet kom till sedan Transportarbetareförbundet uppmärksammat att sjukskrivningarna ökat bland flygplanslastare.

gaten till taxilinjen. Sedan några månader är han också skyddsombud.

Alla nyanställda måste genomgå en grundläggande ramputtbildning för att få jobba ute vid planen.

Utbildningen bygger på Safety & Security, det vill säga säkerhet i arbetsmiljö och skalskydd, eftersom flygplatsen är klassad som ett säkerhetsobjekt.

– Det finns påbyggnadskurser utifrån personalens eget intresse och arbetsgivarens behov, fortsätter han.

EFTER ATT HA passerat Arlandas interna säkerhetskontroll, som även anställda måste gå igenom, följer ”Trygg på jobbet” med på en tur genom lokalerna bakom flygplatsens incheckningsdiskar. Nordic Aero är ett servicebolag i flygbranschen vars största kund är Norwegian. Företagets personalutrymmen har nyligen fräschats upp med bekväma sittgrupper. På terminalerna 3, 4 och 5 är morgonruschen över och en viss semesterstiltje råder, förutom på 5:an, som hanterar utrikestrafiken.

Nicklas svarade på enkäten som ingick i forskningsprojektet Skade

Förhöjd risk. Medarbetare riskerar att bli påkörda när många fordon är i rörelse runt flygplanen.

>>> fria cargo- och flygplanslastare som har finansierats av AFA Försäkring. Nu hoppas han att projektet ska hjälpa honom och de andra skyddsombuden att i ännu högre grad kunna uppmärksamma kollegerna på skaderisker. Och att man ska finna nya lösningar för att förebygga skador, kanske genom att skapa helt ny utrustning eller ändra på befintlig. Han hoppas också att skyddsombuden får större slagkraft för att kunna påverka arbetsgivaren och kanske ännu mer statliga Swedavia, som äger flygplatsen.

SEDAN PROJEKTET genomfördes på Arlanda har han varit med och utformat en manual för hur Nordic Aeros medarbetare på golvet –

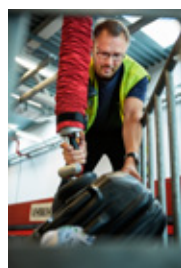
sorterare, lastare och incheckning – ska utföra varje enskilt moment i sitt arbete på ett korrekt sätt för att undvika skador. Hjälpmedel finns på en del terminaler. En del används flitigt, andra mer sällan.

– Handleder, armbågar och axlar tar mest stryk vid sorteringen.

Vissa terminaler har hjälpmedel men på andra lyfter vi för hand.

– Ute vid planen är det rygg, knän och axlar som slits mest under lastning, säger Nicklas.

Lastare och sorterare jobbar i två- och treskift. Inom sorteringen är skiften 8–14 timmar långa. Normalt jobbar man två–tre dagar och är sedan ledig lika länge. I varje schemalagd arbetsperiod på fyra veckor ingår en sammanhäng-

Vaculex är en vakuumllyft som suger tag i väskan och lyfter, ett bra hjälpmedel för dem som lastar och sorterar bagage.

ande ledighet på sex dagar. Efter jobbet kör Nicklas hem till gården i Uppsalatrakten som han sköter tillsammans med frun. De har många djur – kor, hästar, grisar, höns, hund och katt – och odlar ekologiska grönsaker. Gården, som kräver mycket arbete, håller honom i god form. Han betonar att de som jobbar med last och sortering gör klokt i att ägna sig åt någon form av fysisk träning på fritiden.

UNDER RUNDTUREN demonstrerar Nicklas olika hjälpmedel. På sorteringen på Terminal 3 finns Vaculex, en vakuumllyft som suger tag i väskan på rullbandet och placerar den på en vagn. Hit kommer bagaget från incheckningen efter att ha rullats

MÅLET ÄR BRA OCH SÄKRA RUTINER

Nya forskningsrön kan komma att underlätta flygplanslastarnas jobb. AFA Försäkring vill sprida kunskaper som kan vara till nytta även i andra branscher.

TEXT CHRISTINA LINDEROTH-OLSON FOTO NIKLAS BJÖRLING

– **I PROJEKTET** "Skadefria flygplans- och cargolastare" har vi samarbetat med Centrum för belastningsskadeforskning vid Högskolan i Gävle med professor Svend Erik Mathiasson som forskningsledare, säger projektledaren Erik Alphonse på TYA, Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd. Fyra områden har studerats: fysisk belastning och arbetsskador, arbetsorganisation och psykosociala faktorer, hjälpmedel och arbetsmetoder samt utbildning och utveckling. Arlanda, Skavsta, Landvetter, Sturup, Växjö och Arvidsjaur ingick i projektet.

Fyra arbetsgrupper med arbetstagare och arbetsgivare bildades. Forskarna fungerade som bollplank. Även Arbetsmiljöverket och Swedavia medverkade.

2010 ansökte TYA om och fick ekonomiskt stöd av AFA Försäkring för projektet. 1 100 personer fick enkäten på 24 sidor, som var en del av forskningsunderlaget. 73 procent av dem som deltog frivilligt svarade på hur de mätte fysiskt vid olika arbetsmoment, hur arbetsplatsen fungerade, om de använde hjälpmedel och hur

trötta de var efter en normal arbetsdag.

– Många var mycket trötta efter arbetsdagen. Svaren var annars de klassiska – cheferna syntes sällan, de fick för lite information och feedback. Arbetsgrupperna kompletterade med intervjuer av slumpvis utvalda personer. Då fick vi veta vad folk verkligen tyckte, säger Reidar Pettersson, konsult på Arbetsmiljölotsen och projektledare.

2011 MÄTTES BELASTNINGEN för ett urval lastare som arbetat med olika flygplanstyper och olika hjälpmedel för lastning.

– En viktig del i projektet är att få lastarna att använda hjälpmedel. Vakuumlift, luftsugare som lyfter väskor och kollin, är bra men de finns inte överallt. Lastband, som Ramp Snake eller Power Stow, som går ända in i flygplanens lastrum, underlättar också men de är dyra.

– På vissa flygplatser används hjälpmedlen flitigt, på andra sporadiskt. På mindre arbetsplatser har lastarna flera och varierade arbetsuppgifter, vilket minskar belastningen. Introduktionskurser

Hans Augustson, avdelningschef AFA Försäkring, FoU-beredningens chef.

Erik Alphonse, projektledare på TYA.

och fadderverksamhet är viktigt, där jobbar alla inblandade seriöst. Som ny ska man känna sig trygg på jobbet, fortsätter Reidar Pettersson.

Enkätsvaren var positiva i många avseenden. Gemenskapen i grupperna är bra, många arbetar långt upp i åldrarna och inte många sliter ut sig och förtidspensioneras.

– **DET ÄR VIKTIGT ATT** FoU-projektets resultat sprids och används på arbetsplatserna, säger Hans Augustson.

– För arbetsmarknadens parter är det viktigt att långsiktigt förebygga och minska arbetsskador och sjukfrånvaro. Forskning och utveckling har avgörande betydelse.

Med en årlig budget på 150 miljoner kronor är AFA Försäkring en ledande finansär av forskning och utveckling inom arbetsmiljöområdet. Via fyra utlysningar per år kommer de flesta ansökningarna från universitet och högskolor. De bedöms i två beredningsorgan – ett för den privata sektorn och ett för kommun- och landstingssektorn. I dessa organ hjälper experter till att bedöma den vetenskapliga kvaliteten. För att särskilt fokusera på viktiga områden har AFA Försäkring också utlysningar av så kallade FoU-program. ●

genom röntgen. Ute vid planen sker sedan handlastning från truckarna.

På terminal 4 styr väskornas streckkoder ner dem i fack när de kommer från incheckningen, ett fack för varje flight. Lyftkrokar hänger från taket men de används sällan eftersom kroken måste träs genom handtaget på varje väska, vilket är tidskrävande. En lastare som gjort sig illa vid ett oväntat tungt lyft vilar en stund på en stol.

– Sådana sträckningar i underarmen inträffar ibland när incheckningen glömt att tagga "Heavy" på extratunga väskor. En skada som inträffar oftare är när folk kör för fort i truckarna vintertid och slår i knäna. Vi som sorterar och lastar får en del småskador men sjuk-

VILL DU VETA MER?

Besök Gilla Jobbet och seminariet "Flygplanslastare – ett jobb för tyngdlyftare?" under Gilla Jobbet-mässan den 25 oktober klockan 15.15–16.00. Där deltar bl. a Eva Ekelöf, Arbetslivsjournalisterna och Eva Bergsten, forskare, Centrum för belastningsskadeforskning, Högskolan i Gävle.

skrivningar beror oftare på förkylningar, maginfluensor och liknande. Några få har fått så allvarliga förslitningsskador att de omplacerats inom Nordic Aero.

– En kille som skadat nacken har till exempel gått över till incheckningen, säger Nicklas, som själv varit skadefri under sina fyra år på Arlanda.

VI ÅKER UT TILL ETT plan som lastas med hjälp av lastband monterade på bilarna. Bandet lyfter upp bagaget till planets bagageutrymmen. Där är det lågt i tak och mycket trångt. Ju längre lastaren är, desto knepigare blir arbetsvinkeln.

På utrikesterminalen, 5:an, råder högre tempo. Ett nytt system med en

justerbar lasttunga flyttar avgående bagage från rullbandet. Om lasttungan används på rätt sätt behöver lastarna aldrig lyfta en väska.

Nicklas trivs med jobbet.

– Det bästa är att det är fysiskt och att arbetskamraterna är bra. Sammanhållningen är god även mellan folk på golvet och ledarna. Företagsklimatet är positivt. Alla håller inte med mig, men jag har aldrig upplevt att det skulle vara svårt att prata med överordnade. Det är raka rör. Baksidan med arbetet är det monotona – vi gör samma grej hela tiden. Men sortering och lastare jobbar i samma gäng hela arbetspasset och kan i viss mån själva variera arbetsuppgifterna. Det är lite upp till varje gäng. ●

PER WINBERG, UTBILDNINGSLEDARE:

Flygande start ökar kunskapen

KUNSKAPERNA OM arbetsmarknadens försäkringar är förhållandevis dåliga ute på landets arbetsplatser. Per Winberg, utbildningsledare hos AFA Försäkring, gör vad han kan för att fler ska få upp ögonen för de förmåner som finns och vad medarbetarna behöver göra för att inte gå miste om ersättning.

När det kommer förfrågningar från olika parter på arbetsmarknaden om AFA Försäkrings produkter åker Per Winberg eller någon kollega ut i landet och håller informations- och utbildningsträffar. AFA Försäkring stöttar gärna sina kunder vid behov.

– Hos AFA Försäkring finns en bred kompetens om arbetsmarknadens försäkringar och vi hjälper gärna till att förklara hur försäkringarna fungerar. Vi vill att alla som har rätt till ersättning ska veta om det och inte gå miste om sina pengar, säger Per Winberg.

Vilket budskap är viktigast att förmedla?

– Det låter kanske banalt, men det handlar om att berätta om att människor har en kollektivavtalad försäkring, MEN att det krävs en egen åtgärd för att den ska falla ut, säger Per Winberg.

– Många blir uppriktigt förvånade över att en avtalad försäkring inte faller ut per automatik, utan att det krävs en egen anmälan, säger han.

Hur är intresset?

– Försäkringar upplevs inte som något kul. Men att någon ser ut som en fågelholk ska inte behöva bero på att jag inte är begriplig. Intresset brukar vakna när det går upp för åhörarna att det handlar om en så pass stor ekonomisk förmån, säger Per Winberg.

– Det är stor skillnad mellan bran-

FAKTA

AFA Försäkrings utbildningsverksamhet är en del av kommunikationseenheten. Fyra medarbetare arbetar heltid med extern utbildning. Därutöver arbetar ett 20-tal medarbetare, bland annat skadereglerare och försäkringsspecialister med extern information. Det finns en samlad kompetens om arbetsmarknadens försäkringar hos AFA Försäkring som företaget delger sina kunder.

FOTO: PRIVAT

Per Winberg flyger sportflygplan på fritiden och är medlem i Roslagens flygklubb. – Det har hänt att jag kunnat kombinera nytta med nöje och har kunnat flyga till ett informationstillfälle, säger han.

” **Alla som har rätt till ersättning ska veta om det och inte gå miste om sina pengar.**

scher. Det är inte konstigt. Ju större risk för att något händer på arbetsplatsen, desto mer alerta är folk.

Har du några knep?

– Jag försöker fånga intresset från start med tydliga och relevanta exempel anpassade till den aktuella branschen. Sen skadar det väl inte att ha lite humor.

– Jag träffar sällan medarbetare direkt, utan det kan vara skyddsombud, arbetsmiljöfolk och andra som ska förmedla informationen vidare. Därför gäller det att vara extra enkel och tydlig, säger han.

Hur länge har du hållit på med utbildning?

– I den här rollen har jag arbetat

i åtta år. Jag började som skadereglerare för 23 år sedan, men blir aldrig fullärd. Jag älskar mötet med nya människor. Nya frågor dyker upp hela tiden. Omvärlden förändras, liksom villkoren på arbetsmarknaden. Därmed ändras förutsättningarna och frågeställningarna, säger Per Winberg.

– Redan nu har jag 40 tillfällen inbokade under hösten när jag ska antingen informera eller utbilda om våra produkter. Inget tillfälle kommer att vara det andra likt, säger Per Winberg.

ELLEN KARLBERG

Prenumerera på nyhetsbrevet Trygg på jobbet
afaforsakring.se/tryggpajobbet